LAUSUNTO KOSKIEN VIHREÄN JA OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHOITUSTA JA KESTÄVÄ EUROOPPA INVESTOINTIOHJELMAA

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Coalitionilta (CLC) kirjallista lausuntoa asiasta: U 2/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamiseksi ja 14.1.2020 annettu muutettu ehdotus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä (oikeudenmukaisen siirtymän rahasto) https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/U+2/2020

CLC pitää ensiarvoisen tärkeänä, että EU:ssa luodaan suotuisat puitteet ja tarkoituksenmukaiset instrumentit, joiden avulla voidaan mahdollisimman kustannustehokkaasti kannustaa yksityisiä toimijoita edistämään ja rahoittamaan kestäviä investointeja. Julkisen rahoituksen rooli on vauhdittaa yksityisen rahoituksen suuntautumista vihreisiin kohteisiin.

Olemme jo muutaman vuoden ajan tuoneet esille, että suomalaisten yritysten hiilikädenjälki voi olla paljon hiilijalanjälkeämme suurempi, kun yrityksiemme ratkaisuilla voidaan vähentää niiden asiakkaiden päästöjä maailmalla. Outotecin kuudella energiatehokkaalla ratkaisulla saatiin vuonna 2019 aikaan 6,6 miljoonan CO2-tonnin päästövähennys, Nesteen uusiutuvilla tuotteilla 9,6 miljoonan CO2-tonnin vähennys ja Stora Enson uusiutuvat materiaalit, jotka korvaavat uusiutumattomia fossiilimateriaaleja, vähensivät CO2-päästöjä arviolta 20 miljoonaa CO2-tonnia. Eli ainoastaan kolmen jäsenemme vaikutus vastaa suuruusluokaltaan jo yli 75% Suomen alueellisista nettopäästöistä.

Uusien, suureen hiilikädenjälkeen tähtäävien tuotteiden, skaalaamiseen tarvitaan nykyistä enemmän ja tehokkaampaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Tarvitaan myös pitkäjänteiseen työhön kykeneviä tahoja, rahoittamaan skaalaamishankkeita, tekemään sijoituksia epäsymmetrisen riskin tilanteissa, tekemään yritysjärjestelyjä ja ehdotuksia standardeiksi ja muun lainsäädännön parantamiseksi ja verkottumaan kansainvälisesti alan toimijoiden kanssa.

Erityisen akuutti tarve on ilmastonmuutoksen hillinnän digitaalisten alustojen kehittämisellä ja skaalaamisella. Kokemuksiemme mukaan mm. Suomessa ei kuitenkaan tällä hetkellä ole riittävästi mekanismeja ja toimijoita tukemaan tällaista skaalausta. On vaarana, että alkukehityksen jälkeen, parhaat innovaatiomme valuvat muualle, sinne missä uusia ratkaisuja voi skaalata.

Mobility as a Service (MaaS) eli Liikkuminen Palveluna on näyttänyt tietä siinä miten digitaalisia palveluita, voidaan kehittää ja millaisia hyötyjä niillä voidaan aikaansaada. Vastaavia konsepteja voisi Suomesta syntyä useita ilmastonmuutoksen hillinnän ja kiertotalouden tarpeisiin.

Yksi esimerkki, johon tarvittaisiin nopeasti laajempaa digitaalista konseptia, on energian tuotannon, käytön, varastoinnin ja kysyntäjouston hallinta. Jorma Ollila kuvasi Nordic Energy Co-operation (2017) – raportissaan, että Pohjoismaista pitää kehittää maailman

älykkäin vähäpäästöisen energian markkina-alue. CLC ehdotti raportin pohjalta yhteispohjoismaisten, energianhallintaan liittyvien alustojen ja liiketoimintamallien kehitystä ja aihealetta edistävää standardointia, mutta tietojemme mukaan tämä työ ei ole vielä edistynyt. Tarve ja kansainvälinen vientimahdollisuus ovat suuret - sähkön sääriippuvainen ja nykyistä hajautetumpi tuotanto sekä liikenteen, lämmityksen, jäähdytyksen sekä teollisuuden prosessien liittyminen osaksi sähkömarkkinoita, edellyttää nykyistä huomattavasti parempia digitaalisia alustoja. Harmonisointi loisi myös mielenkiintoisen pohjoismaisen markkinan, kuten aikanaan Nordpool.

Digitaalisia alustoja tarvitaan myös kiertotalouden käyttöjärjestelmänä ja palvelullistajana, hiilinielujen ja hiilivarastojen seurannassa, biotalouden materiaalisubstituutiohyötyjen laskennassa, kansalaisten ilmastotoimien tukemisessa ja monella muulla alueella. Alustojen kehittäminen ja niihin liittyvän ”big datan” ja tekoälyn hyödyntäminen on Suomelle suuri mahdollisuus. Maan kyky skaalata lupaavia ratkaisuja houkuttelee investointeja myös ulkomailta.

Digitaalisten alustojen lisäksi, skaalaamistarve on merkittävä myös kiertotalouteen siirtymisessä tarvittavissa laitosinvestoinneissa sekä potentiaalisimpien start-uppien nopeasssa kasvatuksessa. Ohessa kaksi esimerkkiä.

Yksi lupaavimmista kiertotalouskonsepteista on synteettisten polttoaineitten kehitys ns. power-to-x-teknologialla (P2X) ilman tai savukaasujen hiilidioksidista. Tekesin Neocarbon – hanke kasvatti osaamistamme tällä alueella ja nyt suunnitellaan skaalausta teolliseen mittakaavaan, mm. Joutsenossa. EUn komission Clean Planet for All – raportissa on esitetty arvio, että P2X-ratkaisujen käyttö voisi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä globaalisti 1-2 CO2 ekvivalentti-gigatonnia vuodessa ja synteettiset polttoaineet voisivat kattaa 28 % EUn liikennesektorin energiatarpeesta vuoteen 2050 mennessä.

Toinen Neocarbon-hankkeen yhteydessä syntynyt innovaatio on soleiini eli ilmasta tuotettu proteiini. Soleiiniä kehittävä Solar Foods arvioi, että onnistuessaan, soleiinin hiilikädenjälki voi olla jopa myös gigatonniluokassa eli satoja kertoja enemmän kuin Suomen alueelliset nettopäästöt.

Muita vastaavia esimerkkejä löytyy useita esimerkiksi biomateriaalien, uusien ruuantuotantotapojen sekä hiilen sidontaratkaisujen alueilta.

Toivomme, että nämä ilmastoratkaisujen skaalaamistarpeet otetaan huomioon sekä EUn että Suomen vihreän siirtymän rahoituksen kehittämisessä.

Helsingissä 9.3.2020

Jouni Keronen
Toimitusjohtaja
Climate Leadership Coalition
p. +358 50 4534881
jouni.keronen@clc.fi